

CHET TILI DARSIDA MUSIQANING O'RNI

Xolmuratov Jahongir

SamDCHTI Payariq xorijiy tillar fakulteti nemis tili fani o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8077852>

Annotatsiya. Ushbu maqolaning mavzusi “chet tili darsida musiqaning o'rni” deb nomlanib, bunda nemis tili darslarida “musiq va qo'shiqlardan” qanday faol foydalanish usullari keltirilgan.

Kalit so'zlar: Musiqani chet ili darslarida qo'llash, motivatsiya, faol va mustaqil, rag'bat.

THE ROLE OF MUSIC IN A FOREIGN LANGUAGE LESSON

Abstract. The topic of this article is called “the role of music in a foreign language lesson”, which presents how to actively use “music and songs” in German lessons.

Key words: and phrases. Application of music in foreign lessons, motivation, active and independent, incentive.

РОЛЬ МУЗЫКИ НА УРОКЕ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Аннотация. Тема данной статьи называется “роль музыки на уроке иностранного языка”, в которой рассказывается, как активно использовать “музыку и песни” на уроках немецкого языка.

Ключевые слова: Применение музыки на уроках иностранного языка, мотивация, активная и самостоятельная, мотивация.

"Musiq insoniyatning umumiy tilidir." (Henry Wadsworth Longfellow)

Hozirgi kunda o'qituvchilardan madaniyatlararo usullardan foydalangan holda dars berish talab etiladi, Agar chet tili erta o'rganilsa, qo'shiqlar va musiq muhim rol o'ynaydi. Barcha yosh o'quvchilar qo'shiq aytishni yaxshi ko'rganligi sababli, qo'shiqlar motivatsiya elementi sifatida ishlatilishi mumkin. Kichik bolalar taqlid qilishni va qo'shiq kuylashda gapirishni yaxshi ko'radilar. Har kuni o'qituvchilar o'quvchilarni rag'batlantirish uchun nemis tili darslarini qanday qiziqarli qilish kerakligi haqidagi savol bilan shug'ullanishlari kerak. Chet tiliga qiziqish uyg'otish uchun o'qituvchilar chet tili darslarini o'quvchilar u bilan zavqlanadigan tarzda davom ettirishlari kerak. Shuning uchun ular o'z darslarida turli xil media (video), o'qitish usullari (qo'shiq so'zlari, o'yinlar bilan ishlash) va o'quv materiallaridan (qo'shiq so'zlari) foydalanadilar. Maqsad-faol va qiziqarli o'quv muhitini yaratish. Talabalarni rag'batlantirishning bir usuli-musiq va qo'shiqlardan foydalanish. Qo'shiq aytish qiziqarli va katta zavq bag'ishlaydi. Qo'shiq tilning zavqlanishini targ'ib qiladi va baxt tuyg'ularini qo'zg'atadi, bu o'rganishda muhim yordamchi bo'lishi mumkin.

Agar talabalar ohangni jozibali deb bilsalar, ular qayta – qayta qo'shiq aytishadi va matnni yodlab olishlari mumkin-ular chet tilini o'rganayotganda taqlid qilishadi. Musiq va qo'shiqlar faollashtiruvchi ta'sirga ega bo'lishi va talabalarning chet tiliga ijobiy yondashuvini yaratishi mumkinligiga ishonaman. Ammo musiq va qo'shiqlar faqat to'g'ri tanlangan taqdirdagina foydali bo'lishi mumkin, boshqa barcha o'quv ob'ektlari singari, didaktik tarzda tayyorlanishi va darslarda mohirona ishlatilishi kerak.

Barcha madaniyatlarda qo'shiqlar mavjud, ular inson hayotining muhim tarkibiy qismidir. Musiq va qo'shiqlarni madaniyatlar o'rtasidagi ko'pri deb atash mumkin. Qo'shiqlar nafaqat ma'lumot manbai bo'lib xizmat qiladi, balki ular hissiy kuchga ega bo'lgani uchun, men ularni chet tili darslarida ishlatilishini dolzarb deb bilaman.

Didaktik nuqtai nazardan, bir tomondan, qo'shiqni chet tilining namunasi deb hisoblash mumkin, boshqa tomondan, qo'shiq o'quvchilarning estetik idrokini kengaytiradi va ularning tasavvurlarini rivojlantiradi. Qo'shiqlar turli vaziyatlarda ishlatilishi mumkin. Qo'shiqlar bilan turli yo'llar bilan, turli maqsadlar bilan ishlash mumkin. Chet tillarini o'qitishda qo'shiqlardan foydalanish juda dolzarb va muhim.

Qo'shiq aytish chet tilini o'rganishda yordamchi bo'lishi mumkin, chunki u tilni o'rganishda zavq bag'ishlaydi va baxt tuyg'ularini qo'zg'atadi. Qo'shiqlar yordamida o'quvchilar tilni tinglashlari, ritmni his qilishlari va xotirani mashq qilishlari mumkin. Qo'shiqlar yordamida alohida so'zlarning ma'nolari kashf etiladi, nutq tuyg'usi rivojlanadi. Talabalar qo'shiq kuylashadi va deyarli sezmasdan butun qo'shiqni kuylashlari mumkin. Qo'shiqlar va musiqa bo'shashadi. Musiqa-bu tilga qiziqish uyg'otadigan muhim vosita.

Biz qo'shiq matnlaridan turli xil o'quv maqsadlari uchun foydalanishimiz mumkin: tinglash va o'qishni tushunish, gapirish, talaffuz qilish, so'z boyligini egallash, grammatik tuzilmalarni o'rgatish va boshqalar.

O'quv maqsadlari qo'shiq tanlashdan oldin aniqlanishi kerak. Qo'shiqlarni tanlashda o'qituvchilar quyidagi mezonlarga e'tibor berishlari kerak:

- * qo'shiqlar juda uzun bo'lmasligi kerak,
- * qo'shiqlarda naqoratlar bo'lishi kerak,
- * qo'shiqlar o'quvchilarga murojaat qilishi kerak,
- * qo'shiqlar o'quvchilarning yoshi va til darajasiga mos kelishi kerak,
- * ijrochining tushunarli va aniq talaffuziga ega bo'lish juda muhimdir,
- * qo'shiqlar aniq o'quv maqsadlariga ega bo'lishi kerak.

Ushbu bosqichlar bilan bog'liq holda biz mashg'ulotlarni uchta toifaga bo'lishimiz mumkin, ya'ni tinglashdan oldin, tinglash paytida va tinglashdan keyin bajariladigan vazifalar.

Masalan, tinglashdan oldin bajariladigan mashqlarga quyidagilar kiradi kiradi:

- Assotsiogramma (Vortigel),
- Mavzuni muhokama qilish,
- Rasmlar orqali mavzuga kirish,
- Topshiriq mashqlari (masalan, rasm – matn) va hokazo.

Qo'shiq matnini tushunish har doim ham to'liq bajarilishi shart emas, tinglash paytida bajariladigan vazifalarga qatoriga quyidagi mashqlarni kiritishimiz mumkin:

- To'g'ri-noto'g'ri-vazifalar,
- Ko'p tanlovli vazifalar,
- Eslatmalarni yozing,
- Matn qo'shish,
- Qo'shiq matnini birga o'qish, va hokazo.

Tinglashdan keyin bajariladigan mashqlarga quyidagilarni kiritishimiz mumkin:

- Topshiriq mashqlari,
- To'g'ri-noto'g'ri mashqlar,
- Ha-Yo'q-Mashqlar,
- Matn haqida savollar,
- Lug'at yozing,
- Ertak qo'shiqlarini drammatizatsiya qilish va hokazo.

Chet tili darslarida qo'shiqlardan turli yo'llar bilan foydalanish mumkin, ular boshlang'ich darslarda ham, ilg'or darslarda ham qo'llanilishi mumkin, faqat qo'shiqlarni tanlashga e'tibor berish kerak. Musiqa va qo'shiqlar bilan ishlash orqali nafaqat to'rtta ko'nikmalarni targ'ib qilish, balki grammatika, lug'at boyligini oshirish ko'nikmalarni ham mashq qilish mumkin.

REFERENCES

1. Bierwisch, Manfred (1979): *Musik und Sprache*. In: Eberhardt Klemm: Jahrbuch der Musikbibliothek Peters: Aufsätze zur Musik. - Leipzig: Peters, B. 9-102
2. Butzkamm, Wolfgang *Lust zum Lehren, Lust zum Lernen. Fremdsprachen von Anfang an anders unterrichten*. Tübingen: A. Francke Verlag. (2012): B.19-25
3. Cemillán, Dolores Rodríguez (2014): *Lieder, die ein Deutschlehrer braucht*. In: Magazin/Extra1/2014, B. 53-57.
4. Ganiyeva, M. (2021). Effective Methods of TRIZ.